

mens en muziek *magazine*

FLORE

2010

Inhoudsopgave

- 2 Doelstelling
- 4 *Eric Speelman: Cornelia Wiemers, Ritmiek is muziek in het leven*
- 7 *Reyer Ploeg: Van competentie naar inspiratie*
- 10 *Jeroen Moes: Kwint, kwart, terts en octaaf in het kinderleven*
- 12 *De website www.mensenmuziek.nl*
- 13 *Marcel van Os: Muziek is als geluiden heel mooi door elkaar gaan*
- 16 *Dick Verbeeck: Michael Deason Barrow, Redrawing Horizons on the Map of Music*

Colofon

hoofdredactie/vormgeving: Eric Speelman

eindredactie: Irma Lokhorst

druk: Springeruit, Schoorl

Doelstelling

Voor u ligt het tweede magazine van de stichting Mens en Muziek.

Stichting Mens en Muziek ondersteunt hedendaagse impulsen op het gebied van akoestische muziek. Met de antroposofie als inspiratie en achtergrond wil de stichting de verwerkelijking van initiatieven mogelijk maken in de muziekpraktijk, muziekpedagogie, muziektherapie, compositie, improvisatie en instrumentenbouw.

In de initiatiefgroep Mens en Muziek, die momenteel uit acht leden bestaat, zijn de verschillende facetten van het muziekleven vertegenwoordigd.

De stichting organiseert workshops en grote (tweejaarlijkse) conferenties. Verder is er de website: www.mensenmuziek.nl, de digitale nieuwsbrief, agenda en dit magazine.

De stichting Mens en Muziek is in 2003 voortgekomen uit de Choroï-foundation, een fonds dat tussen 1966 en 2003 de ontwikkeling van nieuwe instrumenten in de antroposofische sociaaltherapie heeft ondersteund. Dit heeft geresulteerd in een tiental sociaaltherapeutische werkplaatsen (in Nederland, Duitsland, Zweden, Zwitserland en Tsjechië), die hun bijzondere Choroï instrumenten wereldwijd aanbieden. (www.choroï.org)

Van 28-30 oktober 2010 vindt in de kustplaats Schoorl de vierde conferentie Mens en Muziek plaats met als thema: Chaos-Vorm-Vrijheid. (Zie de aankondiging op de achterzijde van dit magazine)

Veel leesplezier toegewenst namens de initiatiefgroep:

Esther Vis, Floortje Bedaux, Dick Verbeeck, Marcel van Os, Fenneken Francken, Petra Rosenberg, Jeroen Moes en Eric Speelman
en de bestuursleden:

Reyer Ploeg, Marinus van der Meulen en Rob Hardewijn

Donateurs optrommelen

Help ons mee om donateurs op te trommelen! U kunt de activiteiten van Stichting Mens en Muziek ondersteunen door een kleine bijdrage op onderstaand bankrekeningnummer over te maken. Een bedrag van 5 Euro dekt bijvoorbeeld al de uitgave van dit Magazine!

Adresgegevens komen soms niet duidelijk mee met de overschrijving. Als u als donateur uw adresgegevens even doormailt naar mail@mensenmuziek.nl, dan kunt u erop rekenen dat het volgende magazine bij u in de bus komt. (max. 1x per jaar)

Met uw donatie steunt u de doelen van stichting Mens en Muziek: de bevordering van de muziekvernieuwing en het bieden van een platform voor mensen die beroepsmatig actief zijn als muzikleraar, muziektherapeut, musicus of instrumentenbouwer.

De website: www.mensenmuziek.nl speelt een belangrijke rol om de doelen te ondersteunen. U vindt hier alle actuele informatie over workshops, studie- en werkgroepen, conferenties, concerten, de nieuwsbrief enz.

Wilt u donateur worden? Stort dan uw bijdrage op:
bankrekening nr. 35.85.42.863
t.n.v. stichting Mens en Muziek,
Valkenlaan 14, 1871 AV Schoorl.

Op de afgelopen conferentie mens en muziek 2008 gaf Cornelia Wiemers (v.h. Nickel) een workshop Ritmiek. Voor de meeste deelnemers was dit een nieuwe omgang met muziek, de reacties waren zeer positief. In dit interview met Cornelia probeert Eric Spielman wat meer te weten te komen over Ritmiek.

Cornelia Wiemers: Ritmiek is muziek in het leven

Cornelia: Émile Jaques-Dalcroze (1865-1950), een muziekdocent uit Zwitserland, merkte aan zijn studenten dat zij de muziek die zij studeerden en speelden niet optimaal beleefden. Hij was van mening dat ze de muziek niet echt voelden, omdat zij niet in contact waren met hun eigen lichaam. Daarom ontwikkelde hij tal van oefeningen, Rhythmik (uit: Rythmus und Musik) om de muziek beter te leren voelen. Bijvoorbeeld door een toonladder of een melodie te gaan lopen. Daardoor gingen de studenten anders spelen. Ze namen waar hoe een melodie zich in de ruimte beweegt; waar zijn kleine toonsafstanden waar grote. Welke beweging maak je bij korte en lange noten? Je wordt je bewust van de muzikale bewegingen, door zelf te bewegen. Ook de ruimte om je heen, voor, achter, links en rechts wordt sterker waargenomen. Door te leren precies te zijn in de bewegingen met je eigen lichaam, word je wakkerder en ontstaat er een grotere tegenwoordigheid van geest.

Amélie Höllering (1920-1995) vervolgde deze rhythmik school en keek vooral naar de sociale elementen. Zodra een groep in de ruimte beweegt ontstaat er afhankelijkheid van elkaar. Bijvoorbeeld: lukt het je om rekening met elkaar te houden, je aan te passen, of druk je je eigen wil gewoon door. Sociale wetten worden door muzikale oefeningen heel erg beleefbaar. Er ontstaat een adembeweging in de groep, een ademritme als mensen dichterbij en verderaf van elkaar bewegen.

Door Amélie Höllering en vooral Elfriede Feudel is een speciale manier van pedagogiek ontstaan. Je geeft een zakelijke bewegingsopdracht aan een groep en kijkt hoe zij het gaan oplossen, dit wijst je de weg voor de volgende taken. Er ontstaat een dialoog. Zo wordt de ritmiek een pedagogisch principe, dat overal kan worden toegepast.

De muziekbeleving gaat van het hoofd naar het hele lichaam, evenals de waarneming van de ruimte en van elkaar. Het gaat er in de ritmiek om dat iedereen zich bewust is van zichzelf, van de groep en van zijn plaats in de groep. Je leert je eigen kracht kennen. Hoe luid kun je eigenlijk zijn, en hoe zacht? Ken je je eigen grenzen? Door dit beleven word je ook flexibeler naar je omgeving.

ES: Is de ritmiek ook bruikbaar in de muziektherapie?

Cornelia: Ja natuurlijk. Door de ritmiek wordt de muziektherapie verder uitgediept. Het is toepasbaar bij kinderen, volwassenen, op school en in de therapie. De gehele mens wordt aangesproken. Om een therapievoorbeeld te noemen: als je een liedje zingt en je loopt door de ruimte naar een bepaald punt waar het einde van het liedje zal klinken, dan werkt dat geweldig ordenend, je weet op welke plek je bent en wanneer het afgelopen zal zijn. Maar tevens beleef je lijfelijk de orde in de muziek, als je deze omzet in beweging. Voor iedereen is het belangrijk weer te leren dat je jezelf en de muziek op vele manieren kunt uitdrukken, dat ieder zijn eigen manier heeft en dat goed en fout eigenlijk niet bestaat.

ES: Vanaf welke leeftijd kun je met ritmiek werken?

Cornelia: Vanaf 4 à 5 jaar kun je al goed met ritmiek in een groep werken.

ES: Is ritmiek uiteindelijk ook daar aangekomen waar het in eerste instantie voor ontwikkeld was? Bij muziekstudenten, uitvoerende musici en ensembles?

Cornelia: Helaas is het op de conservatoria nauwelijks aangeslagen, de wijze van muziek studeren is totaal anders en deze methode wordt niet gewaardeerd. Toch zijn studenten die ritmiek beter hebben leren kennen

enthousiast. Maar voor uitvoerende musici is het onbekend gebleven.

Ritmiek is rond 1904 ontstaan, in een tijd dat er meer bewegingskunsten ontstonden, zoals eurutmie en Bothmergymnastiek. In die tijd waren er zelfs ritmiekuitvoeringen, die een overeenkomst vertoonden met eurutmie. Dalcroze was geen antroposoof, maar de ritmiek past in het antroposofische mensbeeld. Voor mij is de antroposofie ook een goede aanvulling voor de ritmiek omdat je je bewust wordt van je hele lichaam. Vaak zijn mensen in deze tijd te eenzijdig met hun hoofd bezig.

De ritmiek is nu verder ontwikkeld en heeft een plaats gekregen in de pedagogiek, maar ze is ook voor volwassenen bedoeld.

De ritmiekopdrachten zijn in de eerste instantie bewegingsopdrachten, je kijkt vooral naar elementen als Ruimte, Kracht, Vorm en Tijd. Als je zo met je lichaam bezig bent, verandert het beleven van muziek en tijd sowieso, ook wat er tussen de tonen gebeurt. De ritmiek werkt sterk van beneden naar boven. Dit is mijn lichaam, daarmee ben ik hier op aarde, als ik met mijn lichaam beweeg dan heeft dat te maken met mijn ziel en met de tegenwoordigheid van geest.

Ik vind ritmiek essentieel voor iedereen. Als je in balans bent, ben je intensiever met jezelf en met de muziek verbonden. Doordat je anders ademt klinkt zelfs het instrument anders.

Zeker in een tijd waar alles veel sneller gaat en er meer stress is, is het van belang aan deze balans te werken, niet alleen voor musici, maar ook voor pedagogen en therapeuten.

Het contact met het lichaam gaat in deze tijd een

beetje verloren, we moeten proberen daar weer aansluiting bij te vinden, het lichaam speelt een grote rol in het vinden van de balans.

Ook om groepsprocessen te verbeteren is de ritmiek geweldig. Je beleeft direct hoe sociale en individuele processen werken. Je hoeft er niet meer zoveel over te praten, want in de beweging beleeft je het direct.

We werken in de ritmiek ook met hoepels, stokken en blokken, deze helpen bij het uitvoeren van bewegingen, om meer in de ruimte te gaan of bijvoorbeeld door in een driekwartsmaat steeds op de eerste tel een blok te plaatsen. Het is soms makkelijker als je een hulpmiddel in handen hebt.

Voor mij is ritmiek muziek in het leven. Als ik een schilderij zie dan beleeft ik meteen muziek, sinds ik me intensief met ritmiek bezighoud. Door ritmiek beleeft je de dingen dieper, in je eigen menszijn maar ook in je omgeving. Sinds ik me met ritmiek bezighoud kan ik ook weer midden in een concertzaal zitten en muziek beleven. Vroeger zat ik aan de zijkant, zodat ik makkelijk weg kon. Nu beleeft ik de muziek intensiever, maar ook objectiever.

ES: Je woont sinds kort in Nederland. Wat wil je hier met ritmiek gaan doen?

Allereerst ga ik het gebruiken in het therapeutische werk met de volwassenen op Scorlewald en geef ik cursus in het 2e jaar van de SPW-opleiding. Ik heb ook een aanvraag voor de lerarenopleiding in Witten-Annen, maar ik wil zeker ook cursussen gaan aanbieden via Mens en Muziek.

Eric Spielman ~MM~

Van competentie naar inspiratie

Net als vorig jaar ben ik een week opgesloten binnen de muren van een antroposofisch instituut. Vorig jaar was ik in het Institut für Waldorf Pädagogik omdat de innovatieve muziekpedagoog Michael Deason Barrow daar een aantal workshops gaf aan studenten en muzikleraren. Als docent Methodiek Didactiek van de Opleiding docent muziek (Odm) aan de Hogeschool Helicon begeleidde ik de Nederlandse en Belgische studenten.

Nu zit ik in een kamer van Studienhaus Rüspe. Mijn uitzicht is een heuvelachtig besneeuwd landschap in de mist. Soms is er wat verkeer te horen, maar meestal alleen het kabbelen van het smeltwater. Ik hoor ook flarden van klanken van zang uit een gebouw hier vlakbij. De studenten van de Odm zijn hier om met een aantal docenten, onder leiding van Mariola Niedzielska en Stephan Wagner te werken aan expressiviteit als uitdrukking van het wezen van de mens en de musicus. Het middel dat wordt ingezet is de stem, als instrument onlosmakelijk verbonden met het lichaam, die uitdrukking geeft aan al wat in de ziel beweegt.

Inleving en uitleving

‘s Ochtends werkt de groep aan het bewegen van het lichaam. Alle energie die in het lichaam stromen kan, moet vrij baan krijgen. ‘s Middags zingen de cursisten voor elkaar en werken Mariola en Stephan als in een masterclass. Voor iedere zanger is de vraag hetzelfde: hoe geef je uitdrukking aan de boodschap die je wilt overdragen? De volgende Jiddische vertelling geeft een indruk van de kracht die van expressiviteit kan uitgaan.

“Mijn grootvader was kreupel. Eens smeekte men hem een verhaal van zijn leraar te vertellen. Daarop vertelde hij hoe de heilige Baal Shem Tov bij het bidden altijd pleegde te huppelen en dansen. Mijn grootvader stond op en vertelde, en het verhaal sleepte hem zo mee, dat hij huppelend en

dansend ging uitbeelden hoe de meester dat deed. Vanaf dat ogenblik was hij genezen. Zo dient men verhalen te vertellen.”

Onhaalbaar, zou je denken. Maar dat is niet zo. Gisteren hoorde ik hoe mijn studenten zich uitdrukken. De aanwijzingen van Stephan waren vaak heel lichamenlijk. De een kreeg bokshandschoenen aan en moest al stotende zingen, de ander moest het borstbeen als een pauw opheffen, de volgende diende een medecursist als doelwit van diepgewortelde woede te nemen. Bij Mariola werd de hele groep gevraagd in opstelling en gebaar bij te dragen aan de inleving in het lied en er werden ook innerlijke beelden aangereikt om tot verdieping te komen. Een uiterlijk en innerlijk decor om de inleving te versterken; lichamenlijke oefeningen om de ‘uitleving’ te versterken. Een van de studenten zong na een sessie op zo een onvermoede krachtige en open wijze, dat van een wonder mag worden gesproken: dit moment had betekenis.

Dat is geen toeval in de oppervlakkig betekenis van het woord. Het idee achter de werkwijze van Mariola en Stephan is dat communicatie, uitdrukking, expressie altijd een uiterlijke beweging is waaraan een innerlijke beweging vooraf gaat. Remmingen in het denken, innerlijke conflicten zoals angst en schaamte, dogma’s en aangeleerde patronen verhinderen het omvormen van de innerlijke naar de uiterlijke beweging. Vanuit de linker hersenhelft en hemisfeer dringt zich onze persoonlijke geschiedenis aan ons op en die weerhoudt ons vrij te leven. Het verlamt ons zoals de grootvader uit het Jiddische verhaal.

Kunst heeft godsvertrouwen nodig

Kunst staat los van dit alledaagse en het is daarom niet nodig onze innerlijke geschiedenis als zodanig bloot te leggen.

Kunst is vrijheid en heeft inspiratie als levensbron. Wat naar ons toekomt kunnen we als het ware inademen; 'inspirare'. Het hogere Zijn vloeit in de diepere lagen binnen, uiteindelijk tot in het fysieke. Dit vloeien is energie. We bevinden ons als uitvoerend kunstenaar, volgens musicus en schrijver Harald Knaus, in drie dimensies van Zijn.

Ons EGO, de concrete en begrensde uitingsvorm van dit leven, die ons met de aarde verbindt en ons tot zelfbeleving brengt, die ons doet ondergaan, ervaren en inzien.

Onze ZIEL, de zich zowel met het ego als met de geest kan verbinden en ons de mogelijkheden geeft van originaliteit, ontwikkeling, zelfbewustzijn, bewustzijn van samenzijn met de natuur en de medemens. Ze geeft resonans, reactie, impuls, creatie.

Onze GEEST, de goddelijke dimensie van ons Zijn, waarvoor geen woorden zijn; het licht, de vonk, de almachtig gevulde leegte, de eeuwigheid, oorsprong en einde.

Hier in Rüspe oefenen de studenten kunstzinnig vrij te zijn: uitgaande van het ego komen ze tot inspiratie. Daar is vertrouwen voor nodig. 'Kunst heeft Godsvertrouwen nodig', meent Mariola. De groepsdynamiek is van groot belang voor het werk van het individu wanneer het om expressie gaat. Voor inspiratie is het bovendien nodig leeg te worden. De leegte die in de ziel

ontstaat vult zich met het onbekende dat ook voor de meest ervaren zanger telkens weer nieuw is. Daarvoor moet je je openstellen en durven loslaten. Dat doet de leerling door aan zichzelf te werken. Het lichaam is echter ook onderworpen aan universele wetten. Er wordt vooral gezocht naar een manier om los te laten, geestdriftig te zijn, expressief.

Het dagelijks geploeter

In de Odm zijn niet alle lesmomenten zo intensief. Dat zou niet uit te houden zijn. Er wordt op dagelijks niveau geploeterd aan de piano, geworsteld met muziektheorie, gestrest over de stages, wakker gelegen over tentamens, geruzied over de vrijheid binnen een improvisatie. Dat vraagt om verzorging, helderheid en structuur en daar wordt in de opleiding voortdurend aan gewerkt.

We zijn trots en verheugd dat een bureau dat onze opleiding onlangs heeft doorgelicht tot een zeer positief oordeel is gekomen over de kwaliteit van de Odm. We vertrouwen erop dat de overheid hun advies zal overnemen, waardoor we zes jaar betaling ontvangen en onze studenten een erkend diploma mogen meegeven. De door de buitenwereld bevestigde kwaliteit van onze opleiding heeft ook een innerlijke kant. In de Odm werken docenten en studenten met idealen die willen dat kunst, en muziek in het bijzonder, essentieel bijdraagt aan de wereld, aan de samenleving, aan individuele mensenlevens. Daarom willen ze werken zoals Mariola en Stephan om door

te dringen tot de kern van wat kunst, als kenmerkend aspect van menselijk leven, nu eigenlijk vermag.

Op pedagogisch gebied sluipt een gevaar in de al te sluitende beschrijving van het curriculum in termen van competenties. Kunst en pedagogiek hebben inspiratie nodig en dus vrijheid, leegte die zich wil vullen. In onderwijsland bestaat de tendens vanuit een economisch denken opgroeiende mensen te zien als 'human capital' dat moet worden klaargestoomd: 'Fit for life'. De kwaliteit borgen met evaluatieagenda's en standaarden zoals we in onze hogeschool kennen, is regelrecht afkomstig uit het economische werkgebied. 'Total Quality Management' wil het liefst volkomen vastleggen hoe de mens zich moet gedragen: je mag het als leerling zelf volgen, maar je moet wel bepaald gedrag vertonen. Het gevaar is dat de mens naar sjablonen wordt opgevoed tot een kloon, een 'corporate identity'. Het competentiegerichte curriculum verankert ons in de aardse wereld. Door de mensen die er werken en de wijze waarop zij werken is er veel ruimte en aandacht voor de ontwikkeling van het individu en het omgaan met het creatieve moment, met inspiratie. In ons 'mission statement' staat de fenomenologische benadering van muziek bovenaan. Muziek heeft een geheim.

In de ledenvergadering van het GeNeCo (Genootschap van Nederlandse Componisten) was onlangs Sander van Maas te gast om te vertellen over zijn onderzoek naar 'Het Ware Luisteren'. Hij vraagt zich in opdracht van de componisten af of er zoiets als 'authentiek luisteren' bestaat en of dit 'echte' luisteren in onze tijd verdwijnt. De maatschappelijke positie van de componist is in onze tijd volkomen onduidelijk geworden. Is muziek een consumptieartikel of is het wezen van muziek juist het ontstaan van het onzegbare in het hier en nu?

In de Odm staat het oefenen van 'authentiek luisteren' hoog op de agenda. De muziek als uitdrukking van de Wereldwil, als toonbeeld van Scheppingskracht, staat centraal en zal hopelijk ook in de Vrije Scholen, waarmee wij ook het denken in ontwikkelingsfasen delen, uitgangspunt zijn. Elke leeftijd heeft zijn eigen muziek waaraan de ziel zich ontwikkelen kan, maar de mens is op elk ogenblik van zijn leven een scheppend kunstenaar. Competenties kun je aanleren, inspiratie kun je alleen voorleven.

De studenten willen dat ik een lied zing voor de groep. Ik denk dat ik 'The Rose' zing van Amanda McBroom: "It's the dream, afraid of waking, that never takes the chance..."

Reyer Ploeg ~MM~

Jeroen Moes studeert aan de Hogeschool Helicon te Den Haag voor docent muziek. Hij houdt zich onder meer bezig met de ontwikkelingsfases van het kind en de muziek die daarbij past.

10

Kwint, kwart, terts en octaaf in het kinderleven

De kwintenstemming

Jonge kinderen, tot ongeveer negen jaar, verkeren in een dromerige toestand. Deze toestand moet niet te snel worden overspoeld met logica en kennis. Rudolf Steiner zei: "Tot het negende jaar moet de muziek zich aanpassen aan het kind. Daarna moet het kind zich aanpassen aan de muziek". Daarom past de kwintenstemming zo goed bij deze leeftijd. De kwint is een interval dat wordt gezien als objectief, open en omhullend; de kwint is een soort open poort. De kwintenstemming is ook open, omhullend, warm en niet grondtoongericht. Deze stemming biedt een goede muzikale omgeving voor kinderen tot acht à negen jaar. Volgens Reinhild Brass luistert een kind tot het negende jaar niet bewust. Het kind hoort echter de bewegingsvormen die ten grondslag liggen aan het gehoorde met zijn hele lichaam. De kwintenstemming is niet alleen van toepassing op het gebied van muziek, maar ook op het gebied van literatuur en didactiek. Rudolf Steiner heeft altijd gezegd dat een leraar muzikaal moet kunnen onderwijzen. Daarmee bedoelde hij dat een leraar moet kunnen lesgeven vanuit de stemming die past bij de ontwikkelingsfase; in dit geval de kwintenstemming. De kwintenstemming wordt dus enerzijds gecreëerd door het materiaal (tonen, woorden en beelden) waarmee je omgaat en anderzijds door de stemming die de volwassene weet te scheppen bij de kinderen.

De kwartstemming

Na het negende jaar vindt er een omslag plaats. De kinderen bereiken de zogeheten Rubicon. De waarneming, de plaats in de wereld, de stemming en de ontwikkeling veranderen. Het kind begint zijn binnenwereld, zijn innerlijke gevoelswereld te ontdekken. Het kwartinterval helpt hem om

deze grens tussen te beleven en te ervaren. Wat eerst een eenheid leek, blijkt nu gescheiden. Zoals de kwint, open, objectief en tegelijk omhullend is, zo is de ervaring van het kwartinterval precies het tegenovergestelde. Toch is de kwart een aanvulling of uitbreiding van de kwint tot het octaaf. De beleving van het kwartgebied is dus voor het kind een uitbreiding van de beleving van de kwintenwereld; dit komt overeen met het oversteken van de Rubicon door Julius Caesar. De kwart is een grens-, een drempelinterval. Perfect voor kinderen van negen en tien jaar. "Ik en de wereld staan tegenover elkaar." Er komt een begin van abstractie. De opmerkzaamheid wordt groter. Er komt het besef dat er zomaar iets zou kunnen gebeuren met hun ouders, zichzelf en alles om hen heen. Deze gedachten kunnen angst met zich meebrengen. Het kind gaat verbindingen leggen tussen binnen- en buitenwereld. Ze zoeken naar brugfuncties tussen hen en de wereld. De kwart is de grens tussen de kwint en de terts, de grens tussen binnen- en buitenwereld. In het kind ontstaat het zogenoemde grondtoongevuel, het tonicagevoel. De kwartstemming vormt een belangrijke overgang. Het kind is nu klaar voor het tertsinterval.

De tertsstemming

Zo ongeveer vanaf het tiende levensjaar dringt de tertsstemming zich op. De mens heeft de drang zich intens te verbinden met de grote en kleine tertsen. De mens voelt de muziek nu in verbinding met zijn eigen fysieke organisatie. Als het kind elf à twaalf jaar is, is het gevoel alleen tegenover de wereld te staan steeds sterker geworden. Het krijgt een impuls in het wilsgebied. Het wil bouwen, iets bereiken. Het wil zich ontwikkelen en iets betekenen. Ikzelf wilde in deze tijd mooie dingen uitvinden en op de markt brengen. Bekend, rijk en

beroemd worden. Dit is de prepubertijd en ik denk dat deze kinderen onbewust aanvoelen dat er iets belangrijks komen gaat. Zij weten echter nog niet wat. Tegen het veertiende jaar gaat het kind beseffen dat het kan nadenken. Het wordt zich bewust van zijn eigen bewustzijn en het ik, het ideaal. Dit is de leeftijd van de tertsstemming.

Door het beleven van de tertsvoelt de mens zich een aardemusicius. De tertsvoeling verinnerlijkt de muzikale gewaarwording. Het onafhankelijke zingen doet zijn intrede. Dit uit zich in canons en andere meerstemmigheid. Dan volgt de emancipatie van de instrumentale muziek. De mens gaat muziek beter begrijpen en uitbreiden. Het onderscheid tussen majeur en mineur wordt gevoelsmatig duidelijk en het is uit te drukken. De ritmiek wordt ingewikkelder en motorischer. De verbinding mens-wereld is volledig tot stand gekomen en de muziek wordt individueler. De hele muziekontwikkeling wordt complexer en de mens gaat de muziek steeds beter begrijpen. Verhalen in de tertsstemming hebben geen reuzen en kabouters meer. Nu komen verhalen waarin bijvoorbeeld koningszonen huis en haard achter laten om de wijde wereld in te trekken om levensopdrachten te vervullen en op zoek naar een prinses. 'De brief voor de koning' is een goed voorbeeld van de tertsvoeling.

De octaafbeleving

De octaafbeleving behelst alle gebeurtenissen in een leven van geboorte tot de dood. De zoektocht naar de zin van het leven. Het werken aan jezelf, wat god kan zijn. Een goed voorbeeld hiervan in de literatuur is 'Kruistocht in spijkerbroek' (1973) van Thea Beckman, 'Odysseus' (rond 800 v. Chr.) van Homerus en 'Prins Siddharta' (1969) van Hermann Hesse.

Rudolf Steiner stelt dat muziek de kunst van het ik is. "Ik heb mijn ik opnieuw gevonden; ik ben in mijn gehele menszijn via dit proces door de octaafbeleving een niveau hoger gebracht. Wanneer de octaafbeleving tot de mens komt, dan zal hij aansluiting krijgen met de wereld. De muzikale beleving zal dan voor de mens het bewijs van het

bestaan van God zijn, omdat hij het ik twee keer beleeft: eenmaal als fysiek binnen-ik, de tweede keer als geestelijk buiten-ik. Hij zal het octaaf dan gaan toepassen zoals we nu de septiem, de kwint en de tertsvoel gebruiken."

"Wanneer ik mijn ik een keer beleef zoals het is op de aarde, namelijk in de priem, en het nog een keer beleef zoals het in het geestelijke is, dan is dat het innerlijke bewijs van het bestaan van goed." (een citaat uit: 'Korte karakteristieken van de kwint-, kwart-, tertsvoeling en octaafbeleving' van Marijke Voorn-de Wijs).

Voor de beleving van het octaaf moet men actief zijn. Het is een zoektocht naar het nieuwe in de muziek. Er is een sterk oriëntatievermogen voor nodig; men moet ordenen. Het octaaf is exact, doeltreffend en heeft vaart. Voor een octaafbeleving is exact treffen nodig. Het octaaf 'verovert' een ruimte; het bereidt de weg naar een nieuw land. Het is een nuchter, open interval. Vaak is in een lied het octaaf indirect al aanwezig. Het voelt als de oplossing na een septieminterval. De octaafbeleving is veelal nog een zoektocht in de muziek naar nieuwe wegen. Een weg door het octaaf heen; een spanningsveld. Muziek heeft nu niet meer de taak om troost te schenken zoals bij de tertsvoeling. Dat was vóór het ik-bewustzijn en tijdens het prille begin ervan. In de huidige tijd gaat het om de actieve weg, de actieve beleving, de 'lijdensweg', het proces door het octaaf heen. De dynamiek, het ritme, de worsteling, het spanningsveld van de tonen en de zelfstandigheid worden gezocht.

Zoals Henrike Postma in haar artikel 'Van Egoïst tot Vrijheidsidealist, 2009' verwoordt: "Door middel van de pedagogiek en de muziek in de Vrije School, wordt gewerkt naar individuele uitdrukingskracht. Door het doorlopen en doorleven van de fasen van de gegeven klassen wordt deze ontwikkeling ondersteund." Met juist en regelmatig muziekonderwijs kunnen we de muzikale vorming verbeteren en streven naar een optimale ontwikkeling van het muzikale, van kennis, kunst en kunde.

Jeroen Moes ~MM~

Mens en Muziek

http://www.mensenmuziek.nl/

Mens en Muziek

Platform Stichting Mens en Muziek,

Driebergen

vanaf zaterdag 20 februari
10:00 uur
PassieProjecten
Driebergen

TaKeTiNa 2-daagse w

Op uitnodiging van Madeleine Ingen Hous van PassieProjecten voor de TaKeTiNa.
• lees hier verder...

vanaf zondag 7 maart
11:00 uur
Landgoed de Reehorst
Driebergen

Stoomcursus Mattheus
Door 'PassieProjecten'.
• lees hier verder...

vrijdag 2 april
10:00 uur
Geertekerk
Utrecht

Meezing Mattheus Pas

O.l.v. Madeleine Ingen Hous
• lees hier verder...

mensenmuziek

- agenda
- boeken (muziek-)
- contact
- doelstelling
- ensembles
- liernieuws-Wega
- muziek-pedagogie
- muziek-therapie
- nieuwsbrief
- opleidingen
- publicaties
- verslag/archief
- web-links
- wordt donateur!

12

De website

www.mensenmuziek.nl

Mens en Muziek biedt met de website een platform waarop vernieuwende muzikale activiteiten zichtbaar gemaakt worden. Een levend platform waar uitwisseling plaatsvindt.

Heel gemakkelijk kun je zelf aankondigingen van workshops of concerten publiceren, zelfs inclusief een foto en een foldertje in PDF of DOC

Op de agenda van de website www.mensenmuziek.nl vind je vooral activiteiten die een vernieuwend karakter hebben, met een nieuwe benaderingswijze van muziek.

Stichting Mens en Muziek nodigt je uit om mee te werken aan deze levendige uitwisseling van ervaringen op het gebied van muziekvernieuwing, dat kan door het plaatsen van activiteiten op de agenda, het insturen van kopij voor de nieuwsbrief, of door deelname aan het forum op de website.

We staan open voor alle initiatieven die bijdragen aan een inspirerende akoestische muziekcultuur.

Nieuwsbrief?

Heb je interesse in de gratis nieuwsbrief die maximaal 1 x per maand per email verstuurd wordt? Meld je aan voor de email-nieuwsbrief door een mailtje te sturen aan:

mail@mensenmuziek.nl

'Muziek is als geluiden heel mooi door elkaar heen gaan'

Marcel van Os, docent op Hogeschool Helicon in Zeist, bezocht de muziekconferentie 'Toeval gezocht' die op 9 oktober 2009 gehouden werd in het BIMhuis. Hij vervlecht zijn verslag met zijn ideeën over het muziekonderwijs.

'Wij' musici zijn een groep mensen die zich ongelooflijk druk kunnen maken om zaken die er voor anderen zelfs niet toe doen. 'Wij' zijn de schoolmusici die zich bezighouden met het jonge kind, de peuter, de kleuter en het schoolkind. Voor 'echte' musici is meer krediet, alle subsidiepijn ten spijt. Nico Smit is voormalig hoofdvakdocent schoolmuziek aan het conservatorium van Den Haag, medeauteur van een methode voor het basisonderwijs en schrijver van 'nieuwe' kinderliedjes. Ooit beschreef hij de schoolmusicus in pabo-verband als een vijver met vissen. De vijver was het onderwijsland, het water de muziek, de vissen de schoolmusici. De vijver werd een aquarium, het aquarium werd een vissenkomp, de kom een glaasje. De vissen die eerst nog ieder hun eigen territorium mochten bezwemmen kregen steeds minder ruimte. Vissen sprongen uit de kom om te proberen op het vasteland voort te leven. Ze spartelden daar aanvankelijk heel levenslustig, wat de aanblik gaf van een hoopvol nieuw leven. Maar dat leven was niet lang. Leuk geprobeerd, maar niet levensvatbaar. Een vis is niet geboren voor de lucht, maar voor het water. Daaruit haalt zij haar zuurstof.

Prachtinitiatief, maar...

De conferentie "Toeval gezocht" is een prachtinitiatief van beroepsmusici om kinderen in contact met muziek te brengen. Prachtig enerzijds, omdat het een ervaring is die de kinderen bij blijft. Spijtig anderzijds, omdat het eenmalig is. Zolang ik in het muziekonderwijs zit is er zorg rondom het muziekonderwijs en het kleine kind. Sinds de tijden

van Gehrels en de gedachte dat het wel goed zat met het muziekonderwijs in Nederland is er alleen maar zorg. Zorg over teruggang, zorg over schoolmeesters of leerkrachten die onvoldoende muzikaal geschoold zijn, over kinderen die niet meer zingen. In het kielzog van onderwijsvernieuwing in de zestiger jaren, de mammoetwet, de kweekscholen die pedagogische academisch werden, de pedagogische academisch en KLOs die PABO werden, zijn er ook in het muziekonderwijs revoluties geweest. Weg met het lied, 'creatieve' ontwikkeling voorop, eenmaligheid van ervaring boven een lange en soms saaie oefenweg naar muziek die op het eerste gehoor niet direct bij de leefwereld van het kind past. Kunstvakken in het algemeen en muziek in het bijzonder zijn eigenlijk al zolang het instituut onderwijs bestaat niet meer dan slagroom op de hartige taart van cognitieve ontwikkeling. En hierin is weinig veranderd, de Kodaly's, Gehrels, Murray Schafers en anderen ten spijt. Individuen die deels vanuit hun persoonlijkheid iets wisten te brengen maar geen cultuurhervorming hebben kunnen veroorzaken. Hooguit grote voorbeelden van een gedroomd verlangen.

Initiatieven

Zolang ik in het muziekonderwijs zit, zijn er initiatieven om het tij te keren. Professionele musici op scholen, het opleiden van consultants, het implementeren en weer wegbezuinigen. Muziekmethodes, nieuwe muziekmethodes, liedbundels en zelfs liedmachines, Kunst- en Cultuurcentra. Een schier onafgebroken reeks pogingen, die zich herhalen, zoals de mode. En alle retro wordt weer als nieuw gebracht. En tegelijk weet ik: zo moet het ook. Het gaat namelijk om initiatiefkracht. Mensen die vanuit bevoegdheid en betrokkenheid, bezorgdheid ook, daarnaast ook nog vanuit vakmanschap, initiatieven nemen. Vijftig kinderen van twee basisscholen in en rondom Amsterdam deden mee aan deze conferentie. Een fractie van het totale aantal

basisschoolkinderen.

Nog een rekensommetje. Er zijn circa negen opleidingen docent muziek in Nederland. Ieder jaar studeren er dus ongeveer negentig studenten schoolmuziek af. Zestig hiervan gaan het middelbaar onderwijs in, tien gaan er door voor een instrument, tien vinden ergens anders een werkring en er blijven er tien over voor het basisonderwijs in Nederland. Tien geschoolde, bevlogen, enthousiaste muziekpedagogen. Wat kunnen die doen?

De student gaat ervoor

Ik moet mij bescheiden opstellen en me realiseren dat ik mijn geld verdienen in een vak dat niet hoog gewaardeerd wordt. Had ik maar een echt vak moeten leren. De politiek is anoniem. Minder anoniem zijn hogeschoolbesturen die vanuit economische motieven overgoten met onderwijskundige instant nepsauzen de ene bezuiniging na de andere over instituten laten gaan, ten koste van het 'leuke' en ten dienste van wat écht moet. Studenten kunnen niet meer spellen en rekenen. En de student? Die mens in ontwikkeling. Die wil alleen maar groeien. Die is niet gebaat met mopperende oude docenten voor wie de wereld vroeger steeds mooier gaat lijken, ook al was die in de nu glanzend lijkende verleden tijd al behoorlijk geërodeerd. Studenten gaan ervoor. Omdat het moet. Ze willen mens worden, een vak leren, van kinderen houden, helpen om kinderen zichzelf te laten ontwikkelen. Ondertussen is het mijn grote vraag of we nog mensen voor de toekomst ontwikkelen. Maar wat is de mopperende nostalgicus in mij en wat de toekomstgerichte visionair? Ik kan het onderscheid moeilijk maken. Zware melancholie ligt op de loer.

Maakbaarheidswaan

De optimist die ik ook ben pikt het niet langer. De wereld stort niet in van niet rekenende en spellende mensen. De wereld stort pas in wanneer de mens

geen kunstenaar meer kan zijn. Het waanbeeld van de maakbare mens en maakbare samenleving. En dat alles 'evidence-bases' onderbouwd. Wij laten ons strikken in diezelfde netten waartegen wij ons verzetten. Om ons gelijk te halen op ons eilandje van muzikale vrijetijdsbesteding, laten wij ons graag wetenschappelijk onderzoeken. Alleen wat gemeten en wetenschappelijk onderzocht is, is waar namelijk. Zo werkt dat. Met rapporten in de hand halen we ons gelijk, maar niemand luistert. Een mens is meer dan een verzameling hersencellen, al komt het aantal hersencellen van een mens overeen met het aantal blaadjes van alle bomen in de Amazone. Een mens is meer dan zijn hoofd. Hij heeft ook handen, benen en een hart gekregen?

Spelen voor volwassenen

Maar goed, de conferentie dus. Een verzameling van muziekdocenten, conservatoriumstudenten, pabodocenten, instrumentalist, projectleiders, ontwikkelaars, ontwikkelings-gericht-onderwijs-aanhangers, leraren basisonderwijs en zelfs een kleuterleider. Mooie muziek in het BIM-huis bij aanvang. Het Amsterdams Sinfonietta. Mozarts klarinetconcert, niet met klarinet maar met altviool. Balsem voor de ziel. Geïnspireerd uitgevoerd met glimmende ogen, zichtbaar plezier, dansjes van de solist, muzikale onderonsjes op de Bühne, om zo ook de kinderen te laten beleven dat muziek maken eigenlijk hetzelfde is als spelen door volwassenen. Dan Oene van Geel met het stuk 'Atlas' waarin ook de kinderen, die de lessen van het Amsterdams Sinfonietta hebben genoten, een rol spelen. Muziekinstrumentjes uit de tijd van Maria Montessori en van Ad Heerkens. Het ene instrumentje klinkt tenminste. De bellen van Maria lichten het prachtige strijkorkestspel op. Hier klinkt klankkwaliteit.

De kinderkunstenaar

Ad Heerkens is de vleesgeworden instrumentbouwer van niet-waardeloos-maar-kosteloos-materiaal, kwarkpotjes, wc-rollen, cornflakespakken en meer van die dingen die eigenlijk in de zwarte container thuis horen. Het klinkt niet maar maakt wel geluid. En geluid is muziek was het credo ten tijde van Heerkens heerschappij. Het gaat niet zozeer om de klankkwaliteit maar om wat je met de klank doet. Van geluid kun je muziek maken indien je het geluid hiervoor inzet. En dat laatste doet Oene meesterlijk. Nadat de kinderen eerst mee zijn gaan spelen met het orkest komen de musici van hun plek. Ze gaan de improvisatie aan met de kinderen. Vraag en antwoordspelletjes voor viool en pennenzak, cello en conservenblik, altviool en tomatenketchupspuitfles leveren een prachtig klanktafereel op. De kinderen worden componist, dirigent, improvisator, musicus, kunstenaar.

Het competente kind

Oké, ik heb eigenlijk nog steeds niet gezegd waar ik nu ben geweest. De stichting 'Toeval gezocht' zet zich in voor muziekeducatie voor het jonge kind. Annemieke Huisingsh is initiator hiervan. Zij is expert in de Reggio Emilia benadering en adviseur op het gebied van cultuureducatie, onder andere voor het ministerie van OCW en het cultuurnetwerk. In 2009 is een rapport verschenen als uitkomst van een onderzoek naar muziekonderwijs dat aansluit bij het beeld van het competente kind, getiteld "muziek is als geluiden heel mooi door elkaar gaan." Dit is een van de ontwapenende uitspraken van kinderen over muziek. Het rapport is de uitkomst van een onderzoek in het kader van het lectoraat Kunst- en cultuureducatie van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Een aantal profmusici van het Amsterdamse Sinfonietta is vervolgens de school in gegaan en heeft met kinderen gewerkt. Vraagstelling voor het onderzoek was: Hoe kan muziekonderwijs gecreëerd worden voor kinderen uit groep 1 en 2 dat aansluit bij het beeld van het competente kind?" Sociaal constructivisme en Reggio Emilia vormen de bakens op de achtergrond van waaruit het onderzoek is opgezet. Uitgangspunt is dat kinderen in

potentie veel meer in zich hebben dan de volwassene denkt. We verkleinen de wereld onnodig voor de kinderen tot behapbare stukken. Het kind kan veel meer aan.

De musici zijn met hun instrumenten en hun muziek de klas in gegaan en hebben gespeeld, geïmproviseerd, bewogen en gecomponeerd met de kinderen. Dit resulteerde uiteindelijk in een aantal geïnspireerde (of inspirerende) lessen en in het bij deze conferentie ten gehore gebrachte concert, waarbij de kinderen eerst luisterden naar de muziek van Mozart en vervolgens meededen in het stuk dat Oene van Geel op basis van zijn ervaringen in de school met de kinderen had gemaakt.

Conclusie: Wat mij is bijgebleven: het gaat altijd om bevlogen mensen. Het is niet de methodiek die het belangrijkste is maar de mens. Een natuurlijk moet er ook een passende omgeving zijn. Om binnen een onderwijssysteem die geheel methodegericht is ingericht op het gebied van muziek ineens heel constructivistisch te gaan werken geeft zowel op het gebied van inhoud als van organisatie best problemen.

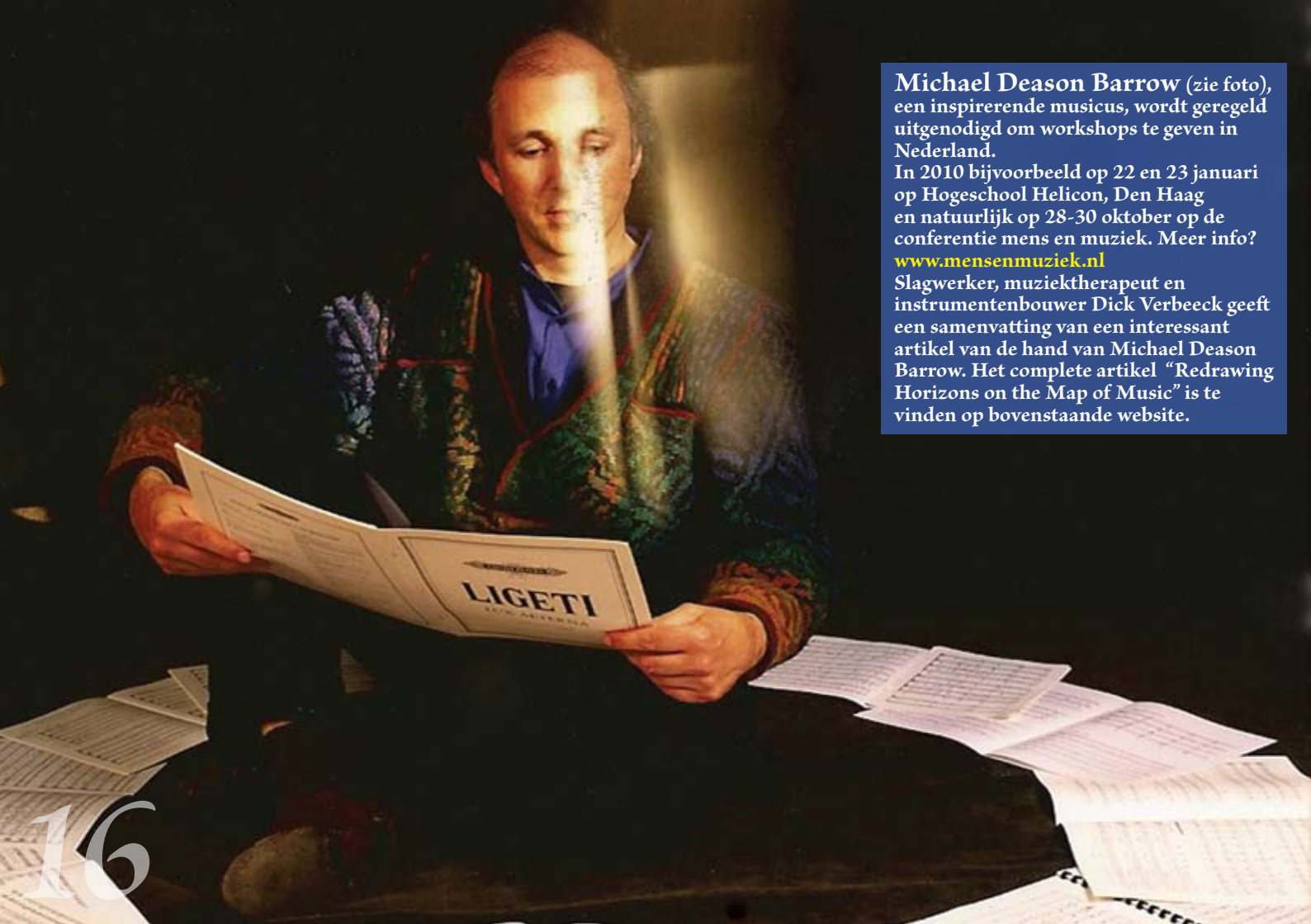
Schoolmusicus is een vak. Met een viool als instrument, een piano, een fluit heb je een instrument in handen. Maar het instrument is nu eenmaal lastiger te bespelen. Het vraagt ervaring en oefening om hier muziek uit te krijgen. En het project is eenmalig en natuurlijk is het een geschenk voor de kinderen, maar muzikale ontwikkeling vergt oefening, herhaling, steeds weer. Dat is mijn overtuiging. Tot slot: Was het toeval dat ik hier terecht kwam en dat dit mijn gedachten over muziekonderwijs los maakte of heb ik dat Toeval gezocht?

* www.toevalgezocht.nl

* Bremmer, Melissa. Huisingsh, Annemieke. 'Muziek is als geluiden heel mooi door elkaar gaan'. Onderzoek naar muziekonderwijs dat aansluit bij het beeld van het competente kind. Amsterdamse Hogeschool voor de kunsten, in het kader van het lectoraat Kunst- en Cultuureducatie.

Marcel van Os ~MM~

Michael Deason Barrow (zie foto), een inspirerende musicus, wordt geregeld uitgenodigd om workshops te geven in Nederland.

In 2010 bijvoorbeeld op 22 en 23 januari op Hogeschool Helicon, Den Haag en natuurlijk op 28-30 oktober op de conferentie mens en muziek. Meer info?

www.mensenmuziek.nl

Slagwerker, muziektherapeut en instrumentenbouwer Dick Verbeeck geeft een samenvatting van een interessant artikel van de hand van Michael Deason Barrow. Het complete artikel "Redrawing Horizons on the Map of Music" is te vinden op bovenstaande website.

Een nieuwe horizon in de wereld van de muziek

Samenvatting van het artikel 'Redrawing Horizons on the Map of Music' door Michael Deason Barrow. Vertaling en samenvatting: Dick Verbeek

Enkele motto's:

- Een soefi-clown zoekt onder een lantaarn naar zijn huissleutel; niet omdat hij hem daar verloren is, maar omdat daar meer licht is!
- *Woedende luisteraar*: Bent u Schönberg? *Schönberg*: Niemand wilde hem zijn, iemand móest hem zijn, dus ben ik hem maar geworden...
- Een Zen-student benadert een Zen-meester om van hem te leren. De student houdt echter niet op met praten. De Zen-meester schenkt thee in het kopje van de student en blijft daarmee doorgaan -ook als het kopje overstromt.
- Een scherper focus vergroot je blinde veld.

De westerse klassieke concertpraktijk evenals het westerse muziekonderwijs lopen hopeloos achter op de muzikale werkelijkheid van miljoenen mensen. Desondanks zien slechts weinig musici wat er nodig is om tot werkelijke vernieuwing te komen. Hoe kunnen we nieuwe wegen zoeken en vinden?

Het muziekonderwijs leidt een meerderheid van de mensen op tot ónmuzikaliteit: de meerderheid van de volwassenen ziet zichzelf als onmuzikaal, niet-kunnende-zingen of iets dergelijks. Slechts enkele uitverkorenen worden ingewijd in de 'hoge geheimen' van de professionele muziekbeoefening (theorie, notenschrift en vlekkeloze technische beheersing van het instrument).

De klassieke westerse traditie heeft vele prachtige werken voortgebracht, maar de klassieke praktijk vindt geen aansluiting bij het heden; klassiek opgeleide musici zijn over het algemeen weinig open voor 'andere' muzieksoorten en –stijlen en voelen zich vaak superieur. Klassieke muziek is in de hedendaagse muziekcultuur overigens een marginaal verschijnsel geworden: de overgrote meerderheid luistert naar populaire muziek uit de afro-amerikaanse traditie. Tegelijkertijd neemt muziek in het moderne leven een belangrijke plaats in. De invloed ervan op het gevoel en het gedrag van velen is zo groot dat we gerust van een 'godsdienstige dimensie' kunnen spreken.

In de 20e eeuw heeft zich een enorme muzikale revolutie voltrokken: historisch en geografisch is ons muzikale referentiekader geweldig vergroot, ongehoorde technische en elektronische mogelijkheden hebben zich aangediend, moderne componisten hebben alle denkbare muzikale grenzen verlegd, de populaire muziek is een machtige massa-industrie geworden. Zijn wij ons wel voldoende bewust van die veranderingen? Kunnen we meebewegen?

Er heerst onbegrip en hokjesgeest tussen de verschillende muzikale werelden, tussen jongeren en ouderen, klassieken en modernen, jazzers, rockers enzovoorts. Is er een lijn te ontdekken in dit verwarrende poly-stylisme? Zeker is dat de westerse ('koloniale') muziektheorie en de gelijkzwevende stemming ('de industriële gouden standaard') niet toereikend zijn om alles te beschrijven wat wij vandaag de dag horen kunnen.

Hoe kan het muziekonderwijs zich zó vernieuwen dat het werkelijk tegemoet komt aan de eigentijdse muzikale noden? De lesmethodes zijn over het algemeen hetzelfde gebleven, al is de verpakking veranderd. Er is nauwelijks improvisatie, volksmuziek, compositie, musiceren vanuit beweging. Andere stromingen worden uitsluitend als gespecialiseerd keuzevak gegeven. (bijvoorbeeld: jazz, pop, wereldmuziek als aparte cursus of opleiding).

Bovendien heeft het westerse (muziek-)onderwijsmodel de sterke neiging alles vanuit de ratio te belichten en lichamelijke en zielsmatige aspecten te verwaarlozen. Je kan ook zeggen: het klassieke muziekonderwijs spreekt uitsluitend de linker hersenhelft aan.

Mede als gevolg van een dergelijk muziekonderwijs voelen veel mensen zich muzikaal geblokkeerd en hebben een 'negatief muzikaal zelfbeeld'.

Voor musici en muzikleraren is het hoog tijd eens een paar stappen achteruit te doen en de muziek in een breder perspectief te beschouwen. Kunnen wij ons eens verplaatsen in iemand die zichzelf als 'onmuzikaal' bestempelt? Kunnen we de muziek eens trachten te bekijken en beluisteren vanuit het perspectief van een volks-, jazz-, wereld- of popmusicus? Kennen we onze eigen blinde (en dove) vlekken? Zijn we in staat tot de overstap van een 'fundamentalistische' naar een 'holistische' benadering van muziek?

De perceptie van het (jonge) kind is meer diffuus en perifeer dan die van de volwassene. Op vrije scholen komt men aan dat gegeven tegemoet, bijvoorbeeld door 'onaf' speelgoed, dat ruimte laat voor de fantasie en door nat-in-nat schilderen waarbij de vorm ontstaat uit beweging en kleur. Echter: op muzikaal gebied zijn we over het algemeen gebrand op het aanreiken van kant-en-klare melodieën, ritmes en composities. We vergeten daarbij het creatieve spel, de muzikale wording, het exploreren van klank en textuur, de nog-niet-vastgelegde toonhoogte, die zijn uiteindelijke vorm nog moet vinden.

Is er een muziekonderwijs denkbaar dat het geheel van de muziek omvat ('van de eerste beenderenfluit tot aan vandaag')? Herman Pfrogner en Heiner Ruland hebben in hun boeken een theoretisch en spiritueel kader gegeven van waaruit we op een meeromvattende manier naar muziek(-onderwijs) kunnen kijken. Ruland beschrijft bijvoorbeeld relaties tussen individuele muzikale idiomen en de harmonische boventoonreeks als universeel oerfenomeen.

De grote uitdaging is om muziek als gemeenschapskunst (weer) gestalte te geven. Muziek kan een bron zijn van sociale vernieuwing. We kunnen leren elkaar te ontmoeten in alle verscheidenheid en elkaars muziek en andere culturele en etnische eigenschappen op waarde te schatten.

Dit alles overwegende kunnen we een nieuw model muziekonderwijs beschrijven.

In vergelijking met het oude model moet daarin ruim plaats zijn voor:

- improvisatie en compositie (voor de innerlijke schepper in ieder mens);
- onderzoek van hedendaagse muziek en van het nieuwe denken dat daaraan ten grondslag ligt;
- de praktijk van het innerlijk luisteren, de innerlijke muzikaliteit;
- orale muziektradities, bijvoorbeeld: het idioom van volks- en wereldmuziek;
- op het gehoor spelen;
- onderzoek van de sacrale dimensie van muziek;
- de kunst van het oefenen, het leren en het onderwijzen van muziek;
- een levend en dieper begrip van de muzikale elementen zoals die overal ter wereld voorkomen, daarbij inbegrepen het studeren van de expressieve elementen van muziek: timbre, textuur en dynamiek, niet alleen melodie, harmonie, ritme en vorm;
- het ontwerpen van 'soundscapes' alsmede een 'ecologie van het gehoor';
- de helende eigenschappen van klank en muziek.

Bovenal moeten we ons bezighouden met de muzikale toekomst van de kinderen en met de vraag hoe we muziekbeoefening in het hart van het leven van alle dag een plaats kunnen geven door 'gemeenschapsmuziek'

Zo moet het mogelijk zijn een muzikale, sociale en spirituele basis te leggen voor een nieuwe, in onze tijd passende muziekbeoefening.

Michael Deason-Barrow (samengevat en vertaald door Dick Verbeek) ~MM~

mens en muziek *conferentie*

Chaos-Vorm-Vrijheid

werkgroepen - lezingen - concerten

*met o.a. Pär Ahlbom, Michael Deason Barrow, Fenneken Francken,
Marcel van Os, Dick Verbeeck, Cornelia Wiemers*

De uiteenzetting met **Chaos, Vorm en Vrijheid** in de uitvoerende, pedagogische en therapeutische muze. Dat is het thema van de najaarsconferentie 2010.

Het streven naar vrijheid kunnen we zien als een weg waarvan vorm en chaos de bermen zijn, de wegwijzers maar ook de valkuilen. We kunnen het ook anders noemen: kunst tussen lust en perfectie, of (naar Friedrich Schiller): spel tussen materie en vorm, creativiteit tussen idee en wil. Het oerbeeld van deze vrijheid is het jonge kind, in fantasie-spel opgaand. We hopen dat zowel werkgroepeliders als deelnemers zich zullen laten inspireren door dit thema.

De conferentie biedt een goede selectie uit alles wat er op het gebied van nieuwe muziek, muzikale kunst, muziekpedagogische en -therapeutische kunst en antroposofie gaande is. De conferentie is nadrukkelijk open voor alle 'gezindten' en wij hopen dit jaar weer op vele interessante ontmoetingen en uitwisselingen. Met name onderwijzers en leraren die 'méér met muziek willen' zijn van harte uitgenodigd, alsmede uitvoerende professionals die zich willen verdiepen of heroriënteren in een van de vele uitdagende werkgroepthema's.

28 - 30 oktober 2010

Scorlewald School (NH) ☎ 072 509 9458

www.mensenmuziek.nl